

Ankeudesta aurinkoon

Loppu investointilamalle

Jussi Ahokas & Lauri Holappa

1.4.2015

Esityksen sisältö

1. Suomi ei ole rakenteellisessa kriisissä
2. Suomen talouskriisi kysyntäkriisinä
3. Poliittikasuosituksset

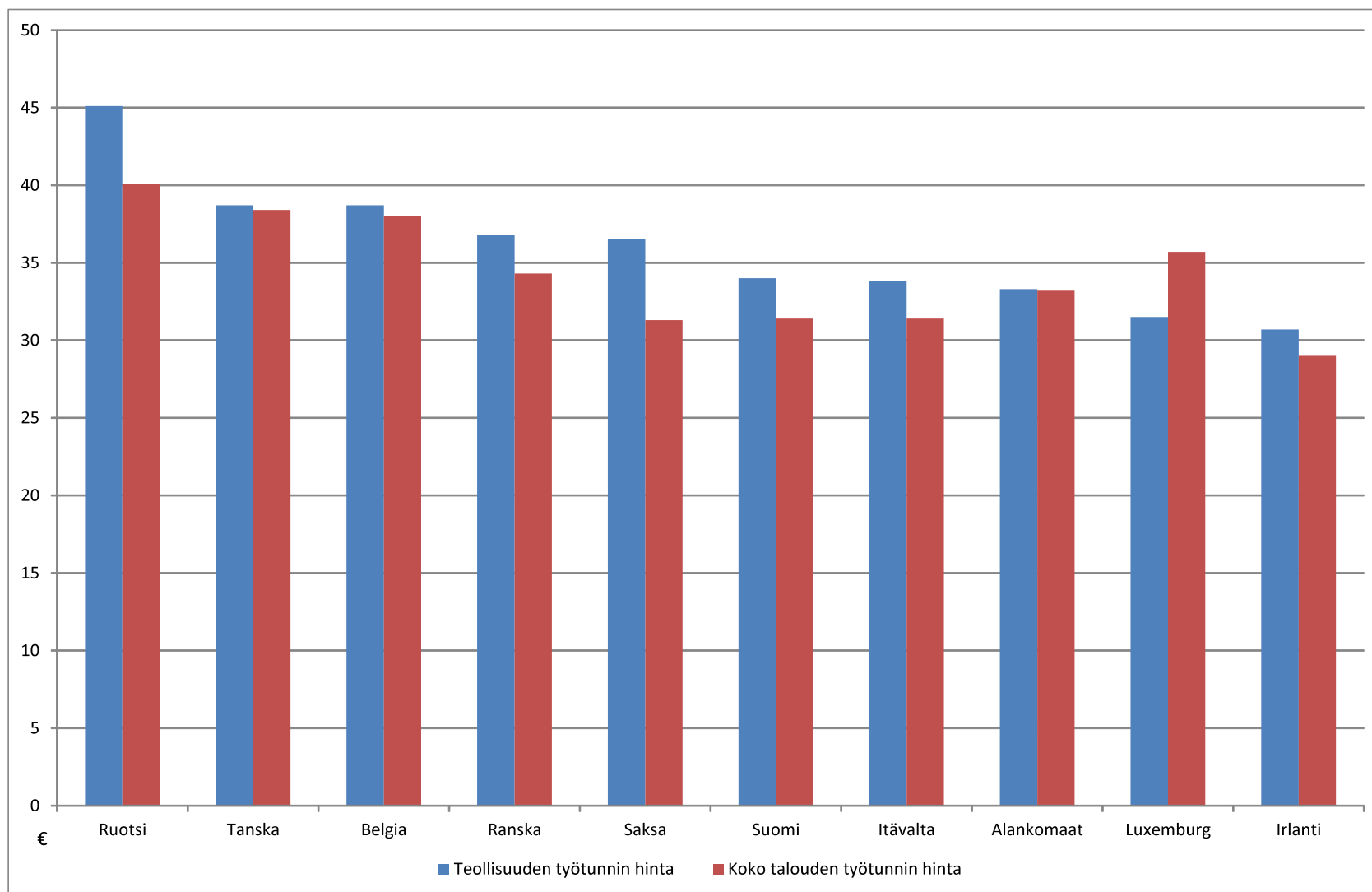
Rakenteellisen kriisin myytti (1)

- Suomi on rakenteellisessa kriisissä...
 - matkapuhelinalan romahduksen vuoksi
 - palkkatasoon liittyvän kilpailukyvyn romahduksen vuoksi
 - ja koska tuotantokuilu on olematon
- Näistä argumenteista vain ensimmäinen on pätevä
- Suomi on ennen kaikkea kysyntä- ja investointilamassa

Rakenteellisen kriisin myytti (2)

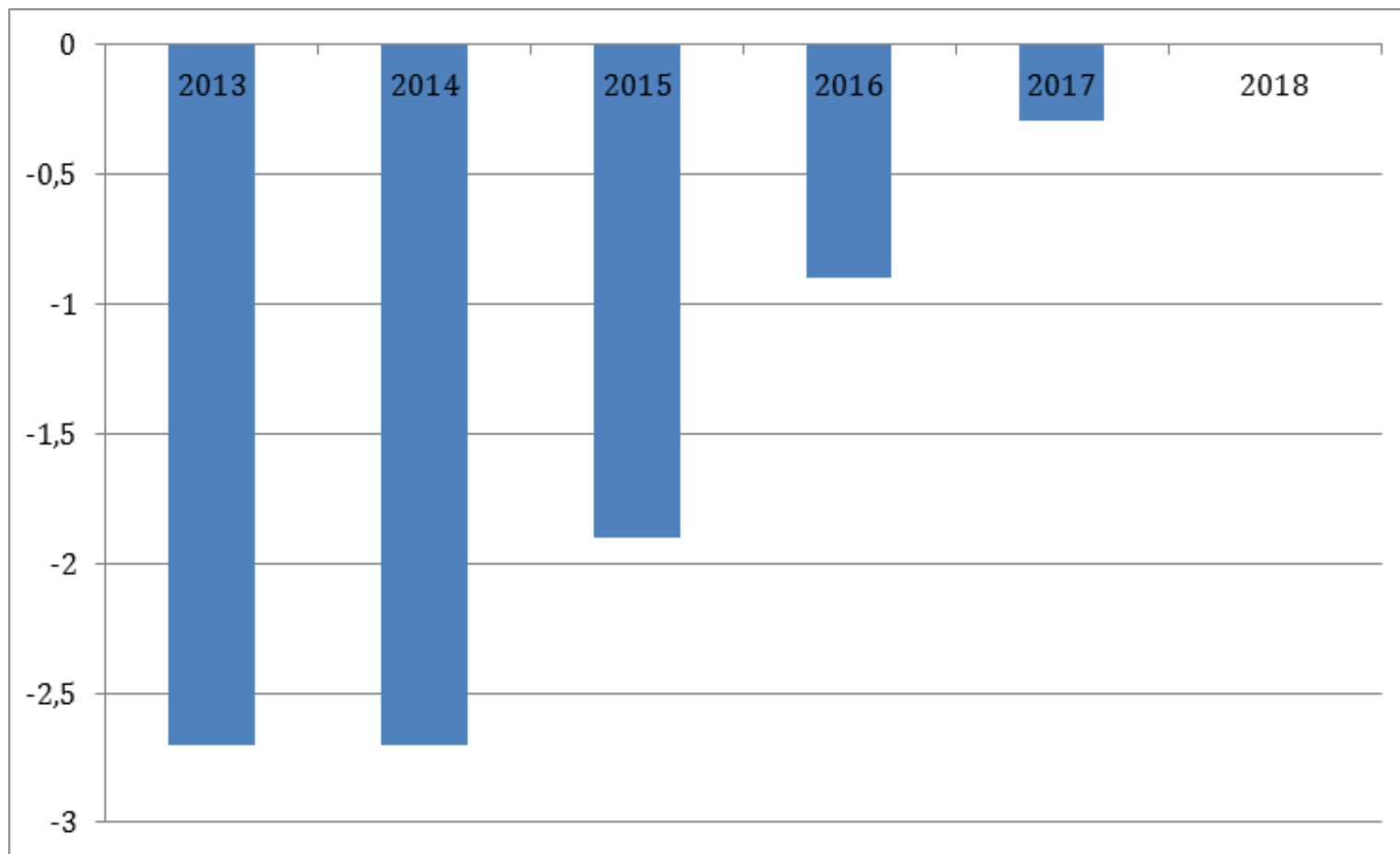
- Yksikkötyökustannusten nousulla perustellaan julkisuudessa jatkuvasti Suomen kilpailukyvyn romahdusta
- Tätä käytetään evidenssinä Suomen liian korkeasta palkkatasosta
- Yleisimmin kilpailukykykymittarina käytetyt reaaliset yksikkötyökustannukset koostuvat kuitenkin työkustannusten lisäksi myös arvonlisäyksen hinnasta ja tuottavuudesta
- Teollisuuden reaalisten yksikkötyökustannusten nousussa tuottavuudella selvästi keskeisin rooli
- Laskennallinen tuottavuus heikkenee kokonaiskysynnän romahduksen seurauksena

Rakenteellisen kriisin myytti (3)

Rakenteellisen kriisin myytti (4)

Tuotantokuilu Suomessa 2013–2018 (Lähde: VM)

Rakenteellisen kriisin myytti (5)

- Uusklassisessa teoriassa kysyntäperäisen (vastentahtoisen) työttömyyden odotetaan häviävän pitkällä aikavälillä automaattisesti → pitkällä aikavälillä kaikki työttömyys on kannustin- ja kustannusperäistä → näiden oletusten vuoksi talouden elvytysvara aina häviää ennen pitkää
- Pitkittyneissä kysyntä- ja investointilamoissa vastentahtoinen työttömyys ei kuitenkaan poistu itsellään

Suomen talouskriisi kysyntäkriisinä (1)

- Keynes: investointi- ja kulutuspäätökset tehdään aina fundamentaalisen epävarmuuden vallitessa
→ kulloinkin vallitseva ilmapiiri ohjaa investointi- ja kulutuspäätösten tekemistä → itseään vahvistavat kierteet
- Finanssikriisistä seuranneet kysyntäkriisi ja luottolama aloittivat ongelmat
- Eurokriisi jatkoi kysyntä- ja investointilamaa
- Tilannetta on pahennettu kiristävällä finanssipolitiikalla

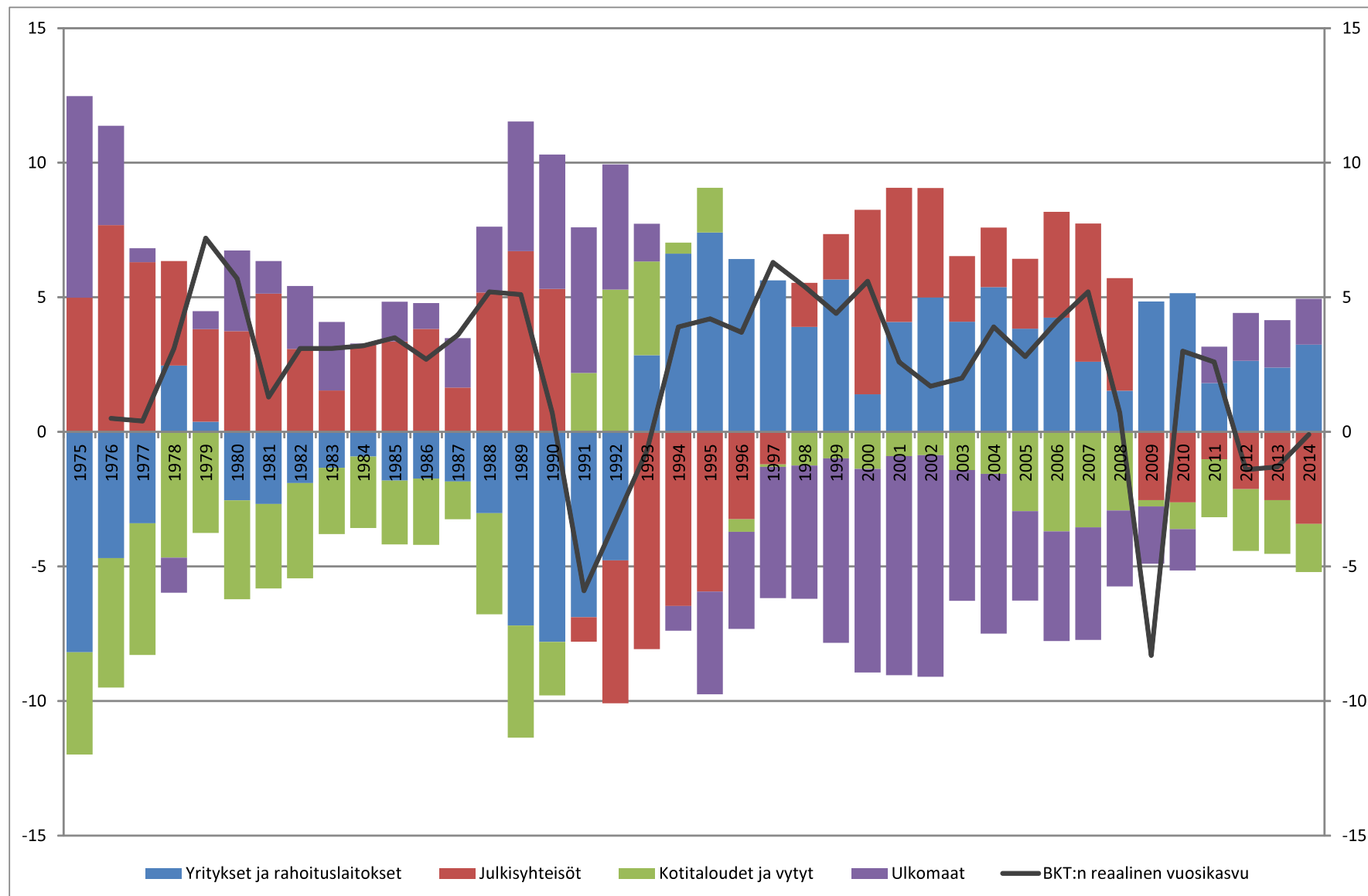
Suomen talouskriisi kysyntäkriisinä (2)

Talouspolitiikan valinnat seuraavalle hallituskaudelle

- Kysyntä- ja investointilamasta nousu edellyttää talouspolitiikan suunnanmuutosta Suomessa ja Euroopassa
- Hitaan globaalin kysynnän kasvun olosuhteissa kiristävä finanssipolitiikka Suomessa toimii itseään vastaan
 - Julkisen talouden tasapainoa ei saavuteta automaattisten vakauttajien toiminnan vuoksi
 - Julkisen bruttovelan suhde BKT:hen nousee kasvun hidastuessa

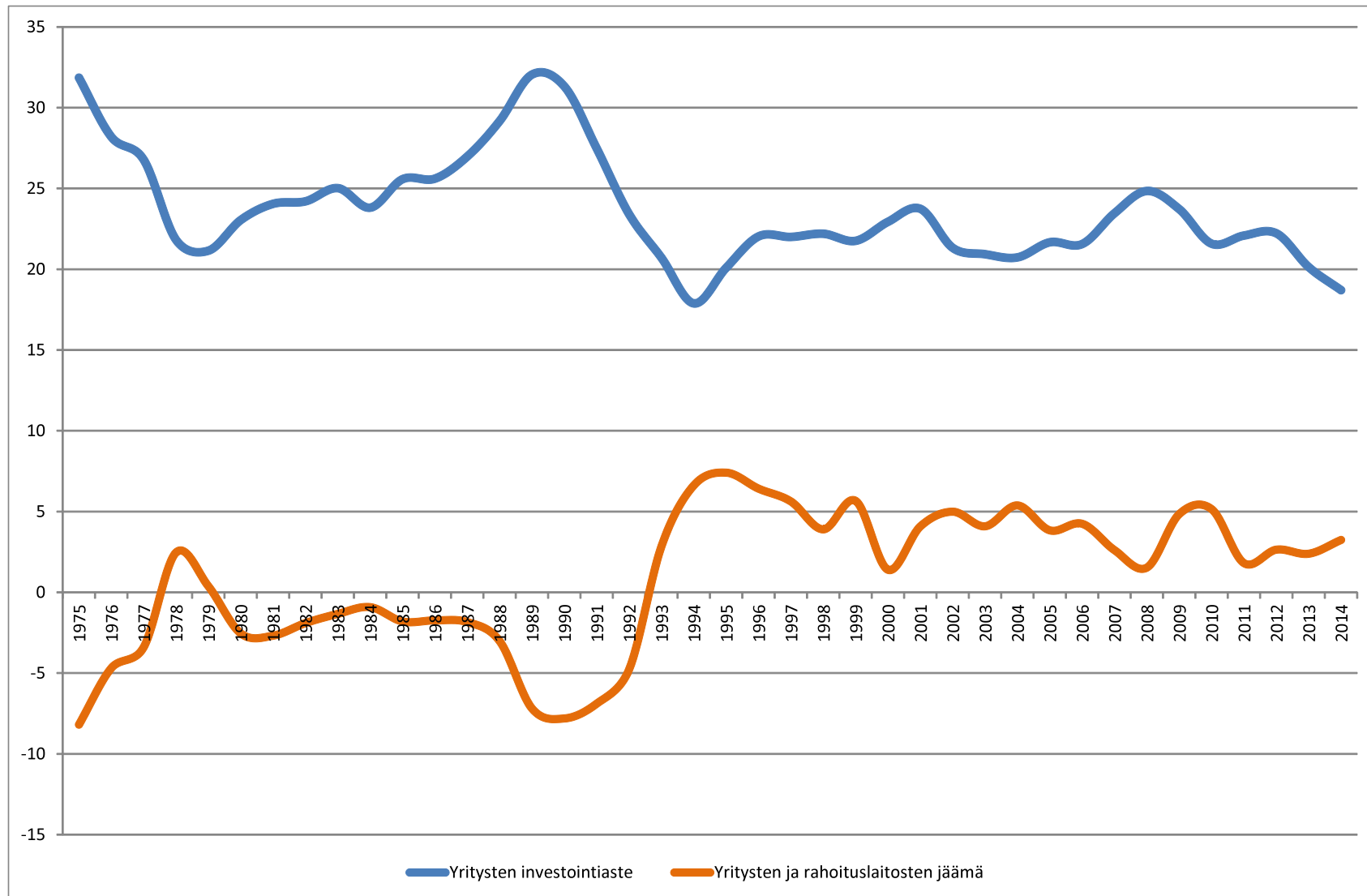
Julkiset ylijäämät ja talouskasvu

Julkiset ylijäämät ja talouskasvu

- Suomen taloudessa ei ole viime vuosikymmeninä saavutettu julkisen talouden ylijäämiä ilman voimakasta kasvua
 - 1980-luvun loppuun investointivetoinen kasvu
 - 1990-luvun laman jälkeen vientivetoinen kasvu
- Jos tuotantorakenteen muutos jää pysyväksi ja edellytykset vaihtotaseen ylijäämien kerryttämiseen pysyvät heikkoina, on julkisten ylijäämien nojattava jälleen yksityiseen velkaantumiseen

Investointiaste ja yksityinen velkaantuminen

Talouspolitiikan tavoitteet

- Yritysten investointiaste 24 prosenttiin
 - Takaa riittävän nopean kasvun ja mahdollistaa julkisen talouden ylijäämäisyyden
- Vaihtotaseen tasapaino tai ylijäämä
 - Viennin tulojouston nostaminen → maailmantalouden kysynnän kasvu kasvattaa Suomen vientiä voimakkaammin kuin aikaisemmin
 - Tuonnin tulojouston alentaminen → kotimaisen kysynnän kasvun seurauksena tuonti kasvaa hitaammin kuin aikaisemmin

Talouspolitiikan keinot (1)

- Kotimainen hyvin kohdennettu kysynnänsäätelypolitiikka (elvytys)
 - Hetkellinen julkisen kulutuksen lisääminen ja alijäämien kasvattaminen → yksityisen sektorin talousluottamuksen vahvistaminen (tulovirrat) → yksityisen investointiasteen nousu
 - Neljän miljardin elvytyspaketti vuodelle 2016
 - Määrärahalisäykset ja verokannan muutokset pysyviksi
 - ALV-alennukset, T&K-menojen lisäykset energiainvestoinnit, liikenneinvestoinnit, asuntoinvestoinnit
 - Työllisyyttä nopeasti lisäävä, tuontia vähentävä ja vientiä lisäävä (pidemmällä tähtäimellä) elvytyspaketti
 - Automaattiset vakauttajat alkavat kiristää julkista taloutta yksityisen kasvun käynnistymisen jälkeen
 - Jos kasvu käynnistyy hitaasti, lisätoimia vuodelle 2017

Talouspolitiikan keinot (2)

- Europolitiikka
 - Lyhyellä aikavälillä euroalueen laajuinen 400 miljardin euron investointiohjelma
 - Euroopan investointipankin ja/tai Euroopan keskuspankin rahoitus
 - Ei vaihtotase rajoitetta kuten yksittäisillä jäsenmailla
 - Tavoitteena euroalueen kokonaiskysynnän lisäys ja yksityisen investointihalukkuuden palauttaminen
 - Pidemmällä tähtäimellä vaihtotaseiden epätasapainoihin puuttuva mekanismi
 - Velvoitteet sekä ylijäämä- että alijäämämaille
 - Vaihtoehtona federatiivinen kehitys (euroalueen yhteinen finanssipolitiikka)